

OS SPHENOIDALE – KOST KLÍNOVÁ

Leží ve středu base lebeční a je tvoří ji:

TĚLO:

- CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS –
uloženo v bázi lebeční před **pars
basilaris ossis occipitalis**;

a

TŘI PÁRY VÝBĚŽKŮ:

- ALAE MINORES – malá křídla,
vystupují z těla vpředu nahoře,
- ALAE MAJORES – velká křídla,
odstupují jako mohutné útvary
laterálně
- PROCESSUS PTERYGOIDEI
(PTERYGOIDEUS) – výběžky
křídlovité, míří kaudálně a přikládají
se ke **splanchnokraniu**.

OS SPHENOIDALE – KOST KLÍNOVÁ

Leží ve středu base lebeční a je tvoří ji:

TĚLO:

- CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS –
uloženo v bázi lebeční před **pars
basilaris ossis occipitalis**;

a

TŘI PÁRY VÝBĚŽKŮ:

- ALAE MINORES – malá křídla,
vystupují z těla vpředu nahoře,
- ALAE MAJORES – velká křídla,
odstupují jako mohutné útvary
laterálně
- PROCESSUS PTERYGOIDEI
(PTERYGOIDEUS) – výběžky
křídlovité, míří kaudálně a přikládají
se ke **splanchnokraniu**.

OS SPHENOIDALE – KOST KLÍNOVÁ

Leží ve středu base lebeční a je tvoří ji:

TĚLO:

- CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS – uloženo v bázi lebeční před **pars basilaris ossis occipitalis**;

a

TŘI PÁRY VÝBĚŽKŮ:

- ALAE MINORES – malá křídla, vystupují z těla vpředu nahoře,
- ALAE MAJORES – velká křídla, odstupují jako mohutné útvary laterálně
- PROCESSUS PTERYGOIDEI (PTERYGOIDEUS) – výběžky křídlovité, míří kaudálně a přikládají se ke **splanchnokraniu**.

CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS

CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS – má tvar nepravidelné krabičky s přístupnou horní, přední a dolní stěnou.

Popisujeme:

- SINUS SPHENOIDALES – párové, dopředu otevřené dutiny v těle kosti klínové;
- SEPTUM SINUUM SPHENOIDALIUM – rozděluje jako sagitální přepážka pravý a levý sinus.

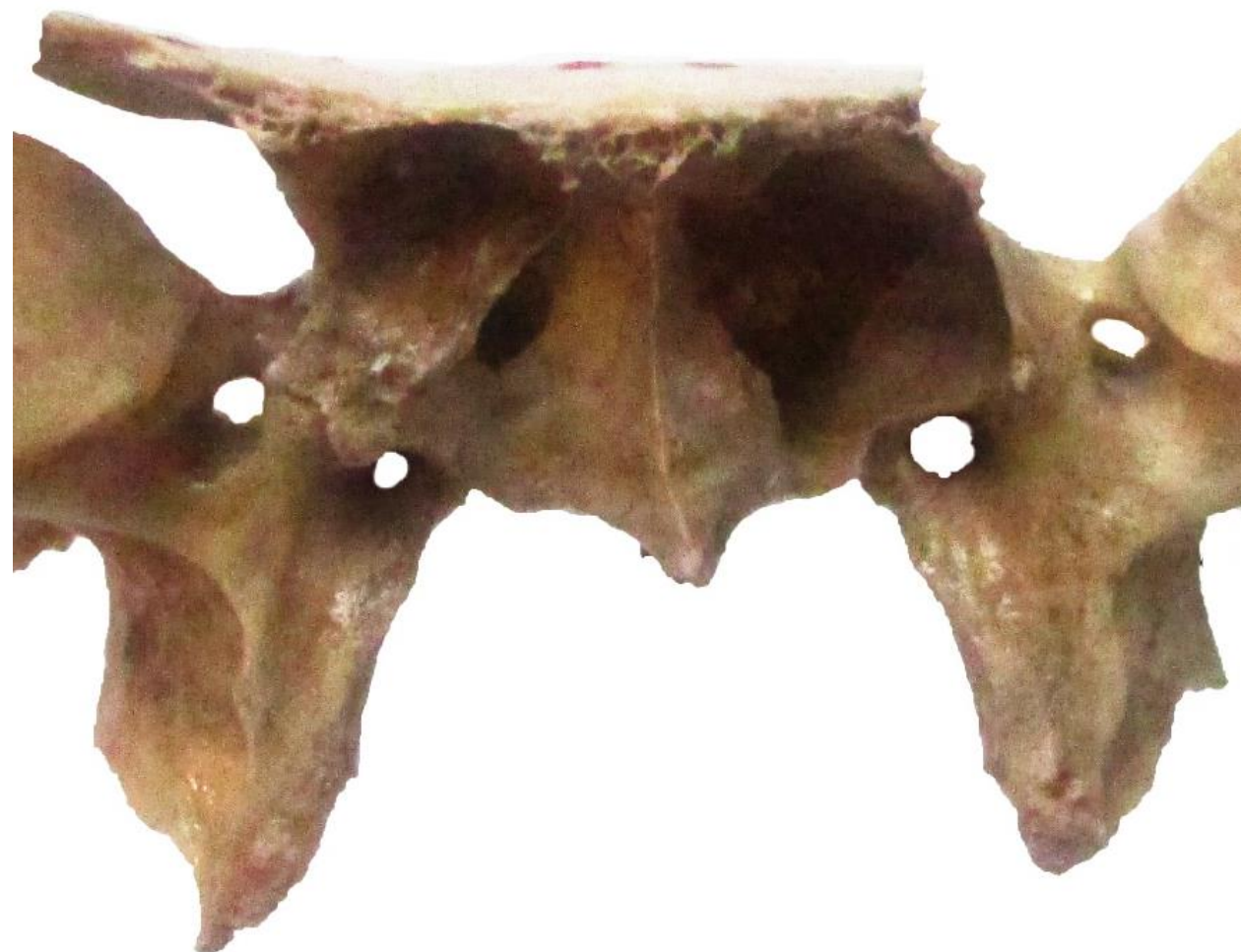
CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS

Přední strana těla míří do dutiny nosní. Tudy se otvírají **sinus sphenoidales**;

- APERTURA SINUS SPHENOIDALIS – vlastní párový vstup do pravého a levého sinu,
- CONCHAE SPHENOIDALES — párové tenké kostěné lamely zmenšují vstupy do **sinus sphenoidales**;
- CRISTA SPHENOIDALIS – vystupuje dopředu ve střední čáře jako podélná lamela v místě **septum sinuum** (a spojuje se s kostěnou přepážkou nosní, kterou v tom místě tvoří svislá ploténka kosti čichové).

Spodní strana těla je rovněž obrácena do dutiny nosní,

- ROSTRUM SPHENOIDALE – je sagitální hrana uprostřed spodní plochy, pokračování crista sphenoidalis na spodní stranu těla kosti;
 - na rostrum zdola nasedá kost radličná — VOMER, tvořící součást kostěné přepážky nosní

CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS

Horní strana těla je obrácená do dutiny lebeční a popisují se na ní tyto útvary:

- ALAE MINORES – nahoře, dvě ploténky tvaru trojúhelníku, odstupují od horní přední strany těla;
 - jejich horní plocha hledí do dutiny lebeční,
 - spodní plocha do očnice

Přední okraje malých křídel jsou spojeny švy:

- uprostřed s kostí čichovou,
- po stranách s kosti čelní.

Dále popisujeme:

- JUGUM SPHENOIDALE – spojení malých křídel obou stran
- LIMBUS SPHENOIDALIS – zadní okraj **jugum sphenoidale**. Tvoří rozhraní **přední a střední jámy lebeční**.
- PROCESSUS CLINOIDEI ANTERIORES – vyčnívají blíže těla kosti ze zadních okrajů malých křídel dorsálně.

CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS

- SELLA TURCICA – turecké sedlo — označení jamky pro **hypofysu**; popisují se na něm:
 - SULCUS PRECHIASMATICUS — mělký žlábek mezi **fossa hypophysialis** a **limbus sphenoidalis** kde leží **chiasma opticum**
 - TUBERCULUM SELLAE – nízké vyvýšení před jamkou pro hypofýzu.
 - FOSSA HYPOPHYSIALIS — nepárová jamka pro hypofysu;
 - DORSUM SELLAE — zadní vyvýšená transversální lišta;
 - PROCESSUS CLINOIDEUS POSTERIOR — párové postranní výběžky na **dorsum sellae**;

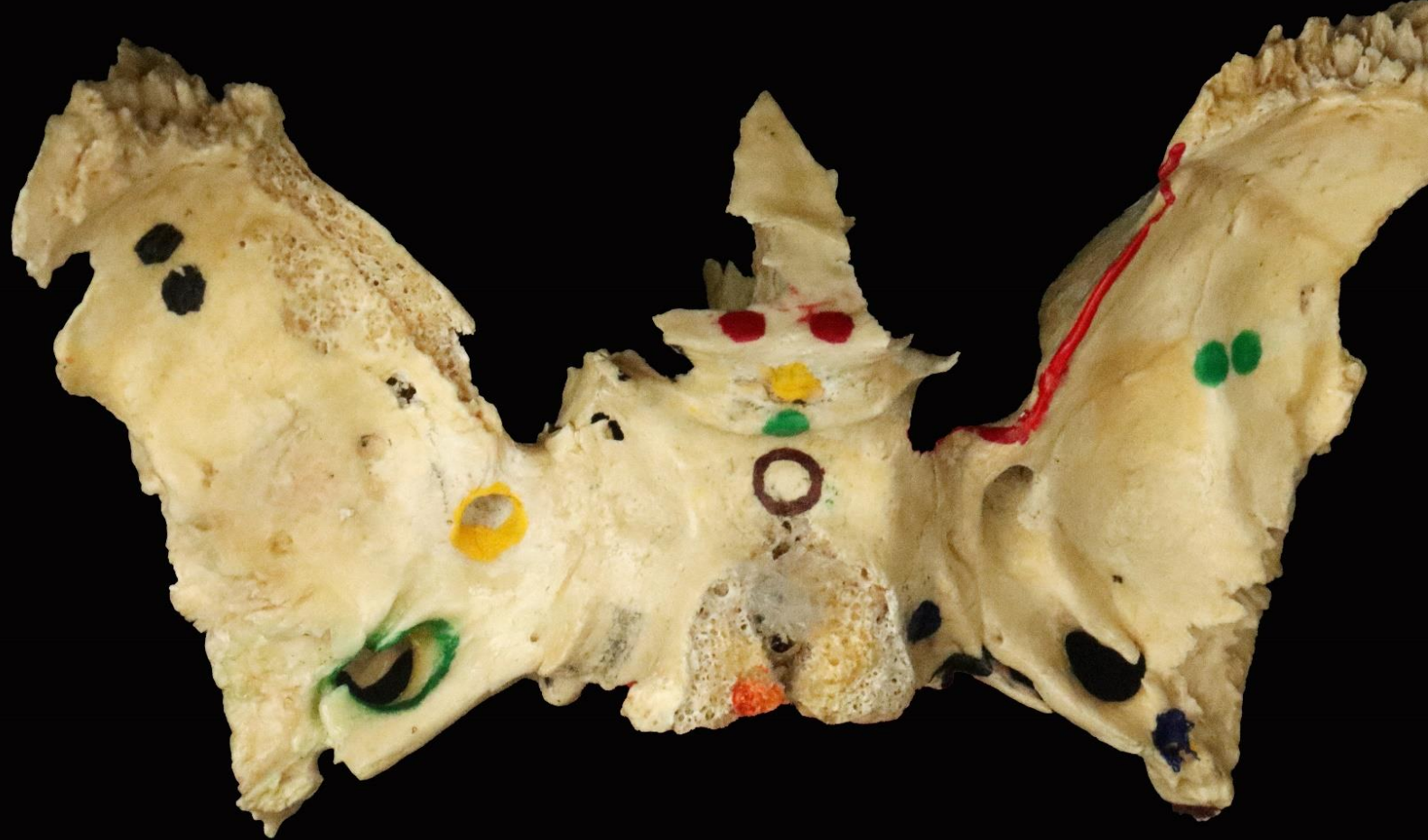
CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS

- SELLA TURCICA – turecké sedlo —
označení jamky pro **hypofysu**; popisují se
na něm:
 - SULCUS PRECHIASMATICUS —
mělký žlábek mezi **fossa
hypophysialis** a **limbus sphenoidalis**
kde leží **chiasma opticum**
 - TUBERCULUM SELLAE – nízké
vyvýšení před jamkou pro hypofýzu.
 - FOSSA HYPOPHYSIALIS —
nepárová jamka pro hypofysu;
 - DORSUM SELLAE — zadní
vyvýšená transversální lišta;
 - PROCESSUS CLINOIDEUS
POSTERIOR — párové postranní
výběžky na **dorsum sellae**;

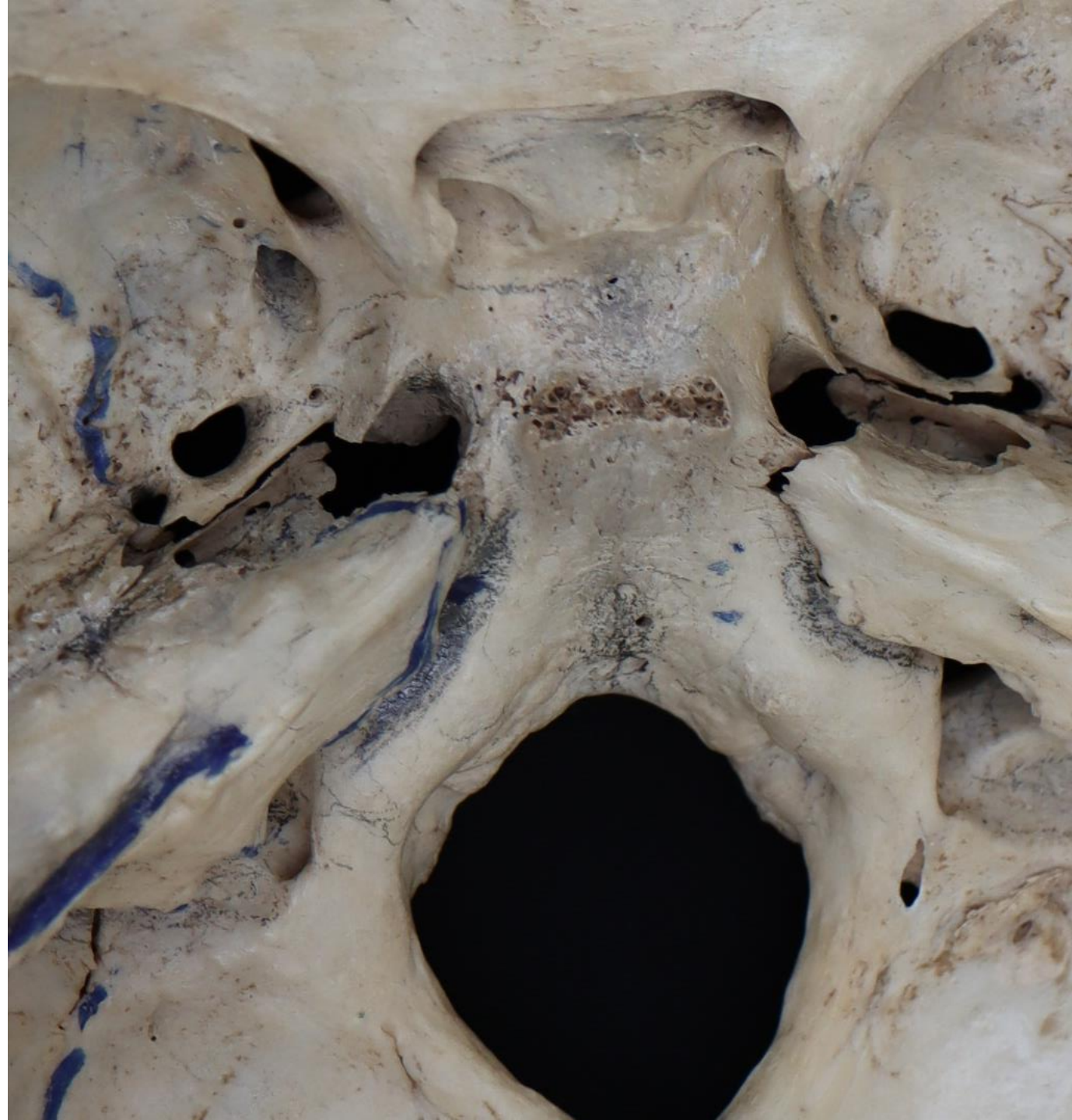
CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS

- SELLA TURCICA – turecké sedlo — označení jamky pro **hypofysu**; popisují se na něm:
 - SULCUS PRECHIASMATICUS — mělký žlábek mezi **fossa hypophysialis** a **limbus sphenoidalis** kde leží **chiasma opticum**
 - TUBERCULUM SELLAE – nízké vyvýšení před jamkou pro hypofýzu.
 - FOSSA HYPOPHYSIALIS — nepárová jamka pro hypofysu;
 - DORSUM SELLAE — zadní vyvýšená transversální lišta;
 - PROCESSUS CLINOIDEUS POSTERIOR — párové postranní výběžky na **dorsum sellae**;

CORPUS OSSIS SPHENOIDALIS

- CANALIS OPTICUS — průchod ze **sulcus praechiasmaticus** do **orbity**; obsahuje **n. II.** a **a. ophthalmica**.
- SULCUS CAROTICUS — párový otisk **a. carotis interna** podél boků tureckého sedla;
- LINGULA SPHENOIDALIS – štíhlý výběžek kosti laterálně od vstupu **a. carotis interna** do dutiny lební.

ALAE MAJORES

ALAE MAJORES – dole – svými plochami se účastní stavby více míst lebky.

Popisuje se na nich několik ploch a hran:

- FACIES CEREBRALIS – horní plocha, hledí **do fossa cranii media**.
- FACIES TEMPORALIS – zevní vertikální plocha, je obrácena laterálně **do jámy spánkové**;
 - CRISTA INFRATEMPORALIS – ukončuje temporální plochu jako předozadní hrana;
- FACIES INFRATEMPORALIS – horizontální spodní plocha velkého křídla, obrácená do **fossa infratemporalis**
- FACIES ORBITALIS – obrácená šikmo dopředu, tvoří součást zevní stěny očnice;
- FACIES MAXILLARIS – pod předchozí plochou, je úzká plocha obrácená ventrokaudálně proti horní čelisti

ALAE MAJORES

ALAE MAJORES – dole – svými plochami se účastní stavby více míst lebky.

Popisuje se na nich několik ploch a hran:

- FACIES CEREBRALIS – horní plocha, hledí **do fossa cranii media**.
- FACIES TEMPORALIS – zevní vertikální plocha, je obrácena laterálně **do jámy spánkové**;
 - CRISTA INFRATEMPORALIS – ukončuje temporální plochu jako předozadní hrana;
- FACIES INFRATEMPORALIS – horizontální spodní plocha velkého křídla, obrácená do **fossa infratemporalis**
- FACIES ORBITALIS – obrácená šikmo dopředu, tvoří součást zevní stěny očníce;
- FACIES MAXILLARIS – pod předchozí plochou, je úzká plocha obrácená ventrokaudálně proti horní čelisti

ALAE MAJORES

ALAE MAJORES – dole – svými plochami se účastní stavby více míst lebky.

Popisuje se na nich několik ploch a hran:

- FACIES CEREBRALIS – horní plocha, hledí **do fossa cranii media**.
- FACIES TEMPORALIS – zevní vertikální plocha, je obrácena laterálně **do jámy spánkové**;
 - CRISTA INFRATEMPORALIS – ukončuje temporální plochu jako předozadní hrana;
- FACIES INFRATEMPORALIS – horizontální spodní plocha velkého křídla, obrácená **do fossa infratemporalis**
- FACIES ORBITALIS – obrácená šikmo dopředu, tvoří součást zevní stěny očnice;
- FACIES MAXILLARIS – pod předchozí plochou, je úzká plocha obrácená ventrokaudálně proti horní čelisti

ALAE MAJORES

ALAE MAJORES – dole – svými plochami se účastní stavby více míst lebky.

Popisuje se na nich několik ploch a hran:

- FACIES CEREBRALIS – horní plocha, hledí **do fossa cranii media**.
- FACIES TEMPORALIS – zevní vertikální plocha, je obrácena laterálně **do jámy spánkové**;
 - CRISTA INFRATEMPORALIS – ukončuje temporální plochu jako předozadní hrana;
- FACIES INFRATEMPORALIS – horizontální spodní plocha velkého křídla, obrácená **do fossa infratemporalis**
- FACIES ORBITALIS – obrácená šikmo dopředu, tvoří součást zevní stěny očnice;
- FACIES MAXILLARIS – pod předchozí plochou, je úzká plocha obrácená ventrokaudálně proti horní čelisti

ALAE MAJORES

ALAE MAJORES – dole – svými plochami se účastní stavby více míst lebky.

Popisuje se na nich několik ploch a hran:

- FACIES CEREBRALIS – horní plocha, hledí **do fossa cranii media**.
- FACIES TEMPORALIS – zevní vertikální plocha, je obrácena laterálně **do jámy spánkové**;
 - CRISTA INFRATEMPORALIS – ukončuje temporální plochu jako předozadní hrana;
- FACIES INFRATEMPORALIS – horizontální spodní plocha velkého křídla, obrácená do **fossa infratemporalis**
- FACIES ORBITALIS – obrácená šikmo dopředu, tvoří součást zevní stěny očnice;
- FACIES MAXILLARIS – pod předchozí plochou, je úzká plocha obrácená ventrokaudálně proti horní čelisti

Okraje velkého křídla se ve švech spojují s:

- dopředu ve stěně očníce a v jámě spánkové s kostí čelní a s kostí lícní,
- kraniálně v jámě spánkové s kostí temenní,
- dozadu s kostí spánkovou.

- MARGO ZYGOMATICUS – okraj velkého křídla spojený s **os zygomaticum**.

- MARGO FRONTALIS – okraj velkého křídla spojený s **os frontale**.

- MARGO PARIETALIS – okraj velkého křídla spojený s **os parietale**.

- MARGO SQUAMOSUS – okraj velkého křídla spojený se šupinovým švem s **os temporale**.

OS SPHENOIDALE – KOST KLÍNOVÁ

Mezi velkými a malými křídly se
nachází úzká štěrbina vedoucí do orbity:
FISSURA ORBITALIS SUPERIOR.

Obsah:

- N. OCULOMOTORIUS (III.)
- N. TROCHLEARIS (IV.)
- N. ABDUCENS (VI.)
- N. OPHTHALMICUS (V/1)
- VENA OPHTHALMICA
SUPERIOR.

OS SPHENOIDALE – KOST KLÍNOVÁ

Mezi velkými a malými křídly se
nachází úzká štěrbina vedoucí do orbity:
FISSURA ORBITALIS SUPERIOR.

Obsah:

- N. OCULOMOTORIUS (III.)
- N. TROCHLEARIS (IV.)
- N. ABDUCENS (VI.)
- N. OPHTHALMICUS (V/1)
- VENA OPHTHALMICA
SUPERIOR.

CEREBRÁLNÍ PLOCHA velkého křídla nese otisky závitů mozkových a tři nápadné otvory (ROSa):

- FORAMEN ROTUNDUM – vpředu, vedoucí na **facies maxillaris** do **fossa pterygopalatina** (prochází tudy **V2 – n. maxillaris**);
- FORAMEN OVALE – vedoucí na **facies infratemporalis** (prochází tudy **V3 – n. mandibularis**);
- FORAMEN SPINOSUM – nejmenší z trojice; vedoucí na **facies infratemporalis** (prochází tudy **do lebky a. meningeae media** a **ramus meningeus** – větévka z třetí větve trigeminu, oboje pro mozkovou plenu).

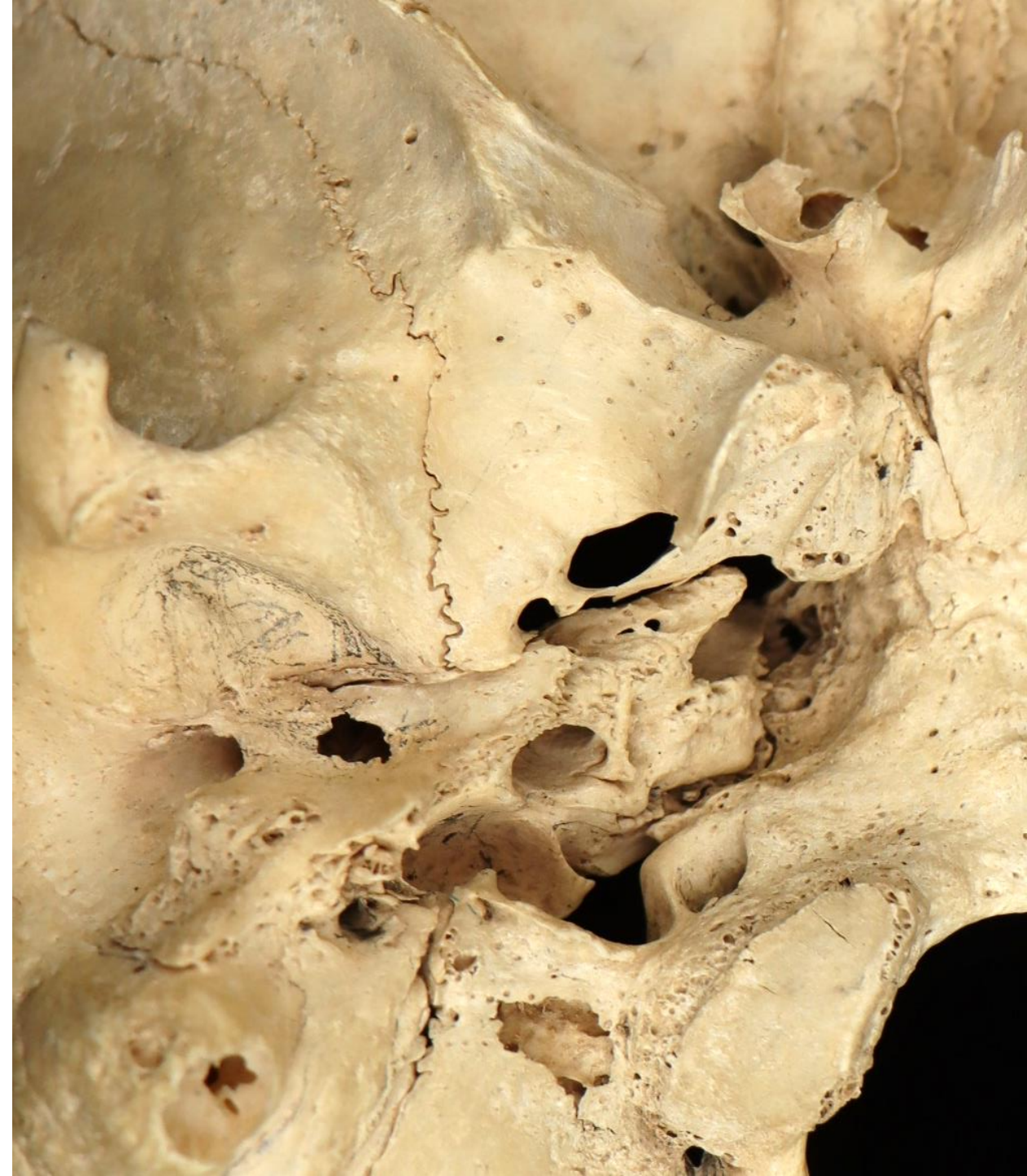
INFRATEMPORÁLNÍ (SPODNÍ) PLOCHA

nese ústí:

- FORAMEN OVALE a
- FORAMEN SPINOSUM, jež vedou z cerebrální plochy,

Za **foramen spinosum** kaudálně vyčnívající tra, zvaný:

- SPINA OSSIS SPHENOIDALIS (SPINA ANGULARIS).
- SULCUS TUBAE AUDITIVAE/SULCUS TUBAE AUDITORIAE – mělký žlábek pro sluchovou trubici na spodní ploše velkého křídla, zevně od odstupu **processus pterygoideus**, dorsálně za **foramen ovalum**.

PROCESSUS PTERYGOIDEUS – párové, odstupují kaudálně od okrajů těla kosti klínové. Každý je složen ze dvou lamel:

- LAMINA LATERALIS — zevní širší lamela,
- LAMINA MEDIALIS — vnitřní užší lamela;
- INCISURA PTERYGOIDEA – kaudálně otevřený zářez mezi **lamina lateralis** a **lamina medialis** pro **processus pyramidalis** patrové kosti
- FOSSA PTERYGOIDEA – je prostor mezi **lamina medialis** a **lateralis**; začíná zde **m. pterygoideus medialis**;
- FOSSA SCAPHOIDEA – podélná jamka za **processus pterygoideus**.
- HAMULUS PTERYGOIDEUS — výstupek – háček – který ukončuje vnitřní lamelu ve výši kostěného patra
- CANALIS PTERYGOIDEUS — probíhá zezadu dopředu v místě odstupu **processus pterygoideus** od těla kosti klínové (prochází tudy **n. petrosus major** a **n. petrosus profundus** et a. **canalis pterygoidei**), *hledáme jej mediálně od foramen rotundum; na modelu není.*

